

De bodem is de basis

In hoeverre vormt de serie lezingen die Rudolf Steiner in 1924 hield, de Landbouwcursus, een inspiratiebron voor boeren, tuinders of onderzoekers anno 2014? Deel 9: Max van Tilburg (68 jaar) van melkveebedrijf 'Nieuw Bromo' in Hornhuizen (Gr.)

Tekst en foto: Gineke de Graaf

Max droeg het bedrijf van 80 ha (plus 40 ha gebruik van natuurland op de kwelders) met 85 melkkoeien enkele jaren geleden over aan zijn zoon Ben, maar helpt nog dagelijks mee met de verzorging van het vee en het maken van kwark en yoghurt.

"Dit jaar zijn we precies 10 jaar 'Demeter'. De reden dat ik wilde omschakelen naar biologisch-dynamisch, was dat in de BD-landbouw het bedrijf wordt benaderd als een eenheid en dat de ideale bedrijfsvorm het gemengde bedrijf is. Bij die insteek voel ik me helemaal thuis. Een bedrijf waar de onderdelen goed op elkaar afgestemd zijn, is een stabiel bedrijf, zo ervaar ik dat hier. Dan bedoel ik de eigen voederverzorging, stro, mest, een juiste veebezetting maar ook de persoonlijke verhoudingen van de mensen op het bedrijf."

"Bij de omschakeling naar Demeter heb ik natuurlijk ook de Landbouwcursus van Steiner gelezen. Wat me aansprak in de benadering, is dat de bodem – de bodemvruchtbaarheid – heel centraal staat. Een levende aarde geeft levende producten en die vitaliteit geef je dan door aan je klanten: 'je bent wat je eet!'"

Uit de tweede voordracht: 'Het is dus zo dat alles wat juist uit de verten van de kosmos op de plantengroei inwerkt, niet direct werkt, niet door rechtstreekse bestraling werkt, maar doordat het eerst door de aarde wordt opgenomen en dan door de aarde teruggestraald wordt naar boven. De invloeden die van onder uit de bodem gunstig of schadelijk op de plantengroei inwerken, zijn dus eigenlijk teruggestraalde kosmische invloeden.'

"Op zich vind ik het gegeven van de kosmische invloeden moeilijk om me eigen te maken, maar dat de bodem de basis is, blijkt ook hier weer. En dat ik de bodem kan verbeteren door bijvoorbeeld de compostpreparaten, die hun werking via de mest uitstralen in de bodem, dat vind ik een prachtig idee. Ik ging eens naar een bijeenkomst over mest onder leiding van Coen ter Berg. Ik had twee porties mest meegenomen: één portie geprepareerde mest en één portie niet geprepareerde mest. Tom Saat, de boer van stadsboerderij Almere, rook eraan en wees

precies aan welke was behandeld en welke niet: de geurloze, behandelde mest had zijn krachten in zich gehouden. De preparaten maken we al jarenlang samen met enkele andere bedrijven – heel gezellig trouwens!"

Zoals het bedrijf nu is, geeft me veel voldoening. De grond is vruchtbaarder geworden in de loop der jaren. De gewassen staan er prima bij en we hebben zo goed als nooit ziekten en plagen, ook al telen we bijvoorbeeld een aantal jaren erwten op een akker. De ruime vruchtwisseling draagt natuurlijk ook bij aan het evenwicht. En, eerlijk is eerlijk, ook de zilte zeewind helpt mee, daar houden luizen bijvoorbeeld helemaal niet van. Het vee is ook heel gezond. Antibiotica gebruiken we zelden en klauwproblemen hebben we zo goed als nooit. Kaas maken we ook sinds kort, van rauwe melk. Als dat goed gaat, is dat ook een teken dat er balans is. Maar ook een teken dat we hygiënisch melken! We hebben nooit problemen met de kwaliteit. De zuivelproducten worden erg gewaardeerd door de buurt, een deel gaat ook naar een restaurant: De Piloersemaborg in Den Ham. De kok is zeer te spreken over de kaas."

"Mijn gevoel zegt dat het bedrijf goed in elkaar zit." 🍷

A L S I N S P I R A T I E B R O N

Max van Tilburg (68 jaar) van melkveebedrijf 'Nieuw Bromo' in Hornhuizen (Gr.)